

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitate ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Quid, & quotuplex sit mutatio. Cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

Ad rationem verò respondetur diuerso modo accipi nomen concretum substantiuum, & concretum denominatiuum ab eo deriuatum. Nam primum significat totum, quod continetur in forma: secundum verò non item, sed significat aliquid pertinens ad eam formam, vt videre est in his nominibus: *humanitas, Homo, humanum*; *humanitas* enim, & *Homo* significant omnia essentialia intrinseca naturæ *Hominis*: *humanum* verò solum significat aliquid deductum, aut pertinens ad *Hominem*: & proinde, quamuis hæc sit vera: *Homo qua Homo est animal*: hæc tamen est falsa: *humanum, qua humanum est animal*: Nam terminus, *humanum*, potest coniungi cum alijs, quæ pertinent ad *Hominem*, nec tamē sunt *Homo*: & ideo falso dicitur: *intellectus humanus, qua humanus est animal*: & sic in cæteris. Eodem verò modo se res habet in his terminis, *Diuitas, Deus, Diuini*: & ideo quamuis hæc sit vera, *Deus qua Deus est sapiens, iustus, & misericors*: quia terminus ille, *diuinus*, vt potest denominatiuus non includit formaliter ipsam diuinam essentiam, ex eo quod de hac sub reduplicatione prædicari possunt omnia attributa per nomina adiectiua, non sequitur posse similiter affirmari de perfectionibus diuinis, prout diuinæ sunt: vnde hæc non est vera: *Intellectus diuinus, qua diuinus est iustus, misericors, omnipotens*.

TRACTATVS OCTAVVS, DE IM- MUTABILITATE DEI.

Immutabilis quoque est ex illis attributis, quæ nostro intelligendi modo afficiunt ipsum esse diuinum: ob eam enim causam D. Augustinus. de morib. Manichæor. cap. 1. & D. Ansel. in Profol. c. 22. alijq; Patres docuerunt Deum solum proprie esse, quia semper est idē, & immutabilis: quoniam enim semper, & immutabiliter est, nunquā præhabet priuationē alicuius esse, ac proinde simpliciter est: Pertinet quoq; ad rationē vnitatis: nam, quod mutatur, saltē successū subit rationē diuisionis, ac multitudinis: quod verò est mutationis incapax, est quoque prorsus omnis multitudinis expers: ob quā causam dixit Hugo Victor. li. 7. Eruditio nis didascalicæ, qui est de Trinitatis summæ per visibilia agnitione c. 19. Quod verè,

& summe vnum est, essentialiter, & inuariabiliter vnum est. Restat igitur vt si Deum verè vnum esse credimus, vtrumne etiam summe vnum dici possit, inquiramus. Quod tunc veraciter ostendimus, si eum omnino inuariabilem esse comprobamus. Denique immutabilitas est modus quidam identitatis, qui enim quoad mores mutatur, dicitur à nobis esse alter ab illo, qui fuerat: contra verò, qui cū fortuna mores minimè mutat, idē semper esse dicitur: ob quā causam D. Aug. de natura boni aduers. Manich. c. 24. & alij Patres dicunt putant à regio Vate, Psal. 101. Tu autē idem ipse es, quoniam Deus idē semper inuariabilis perseverat: quod egregiè docuit Mag. Dionys. c. 9. de diuinis nominibus: Idem, inquit, super substantialiter æternum est inuertibile, in seipso manens, semper secundū eadē, & eodem se habens modo, omnibus eodem modo præsens, ipsumq; secundum se ipsum in se ipso firmiter, & intemerate in pulcherrimis excellentis identitatis finibus collocatum, immutabile, casu minime obnoxium forte, & constans, inuariabile, impermixtum, immateriale, simplicissimum, nullius egens, quod augeri, minuiq; non possit. Ex quibus constat de mente Dionys. maximā partem summæ, perfectæq; identitatis in immutabilitate consistere. Cū vero, vt ait Hugo de S. Victor. vbi supra, tripliciter res moueatur, nempe secundum formā, tempus & locum, triplex quoque modus immutabilitatis diuinæ ab eodē assignatur, nempe secundum formam, tempus, ac locum: ratione primi dicitur propriè immutabilis, ratione secundi æternus, ratione tertij immensus, quæ tria etiā perstringit Dionys. verbis citatis, cum appellat æternum, omnibus præsens, & immutabile; Dicam verò hoc tractat. de immutabilitate secundum formam, proxime seq. de immensitate, quæ coniuncta est cum immobilitate secundum locum, vltimo tandem de eternitate. Hoc verò tract. explicabo primum quid, & quotuplex sit mutatio in repugnantia ad quam consistit immobilitas; deinde exquiram propria eius principia & causas: tertio singula mutationis genera à Deo remouebo. Vltimo tandem constituam discrimen inter Deum, & creaturas, quo ad rationem immutabilitatis.

Quid, & quotuplex sit mutatio.

CAPVT I.

Immutabilis, vt notat Bonauent. in 1. dist. 8. 1. part. dist. articul. 2. quæst. 2. in corpore.

Augustin.

psal. 101.

Magn. Dionys.

Hug. Victor.

Augustin.

Anselm.

Hugo Victor.

Aureol.

corpore. & Aureolus q. 2. art. 2. ad finem, est negatio mutabilitatis: hæc verò est veluti potentia, siue aptitudo passiva ad mutationem eius, quod mutabile dicitur: quare ad utriusque cognitionem est necessaria cognitio mutationis. Porro mutatio actiue, & passivæ sumitur: ut verò est terminus mutabilitatis, solum passivæ accipitur, mutabile quippe id est, quod aptum est subire, seu pati mutationem: nam, quod illam facere aptum est, non dicitur mutabile, sed mutatum: quod ita dicitur à potentia activa, ad transmutandum aliud: sicut mutabile à potentia passiva ut transmutetur. Ex quo patet agens, quatenus agens est, nequaquam dici mutari, aut mutabile: hæ enim denominationes non nisi à passiva mutatione derivantur. Mutatio verò passiva in tota sua latitudine, prout includit propriam, & impropiam, definitur à Bassoli in 1. d. 8. q. 3. art. 1. in fine in hunc modum, *est nova acceptio, vel desitio alicuius esse realis. Et mutabile, quod denominatur ab aptitudine ad huiusmodi mutationem, definitur à Gabriele ead. dist. q. 7. ar. 3. post tertium dubium, id, quod potest se aliter habere prius, ac posterius secundum se, vel aliquid extrinsecum, quæ definitio, si nomine extrinseci intelligatur, quævis forma utcumque de nouo extrinsece denominans subiectum non est apta: possunt enim multæ formæ eiusmodi denominare subiectum absque vlla omnino mutatione ipsius: si tamen intelligatur de forma extrinseca, quæ subiectum quodammodo realiter attingat, & afficiat, non est inepta. Definiri verò potest mutatio secundum hanc acceptionem hoc modo: est transitus de potentia passiva in actum intrinsecum mobili, vel de actu in ipsius negationem. Quæ definitione comprehenduntur omnes omnino mutationes siue propriæ, siue impropriæ dictæ: Omnes enim versantur saltem inter terminos contradictorios acquirendo, vel abiiciendo actum aliquem intrinsecum rei. Transitus verò ille non opus est ut sit actu, & re ipsa talis: quasi supponat existentiam mobilis sub utroque termino, hoc enim solum cernitur in mutationibus accidentariis subiecto. Non enim requiritur, ut re ipsa detur transitus præsupponens alterum terminum, à quo mutatio tendat ad illius oppositum: hoc enim reperitur solum in mutationibus temporariis, non verò in ijs, quæ potuissent esse ab æterno: nam cum repugnet ut ab æterno competant eidem rei duo termini oppositi, si is, qui est terminus ad quem actionis, fuit ab æterno, ille, qui suapte natura est terminus, à quo,*

Bassol.

Gabriel.

& oppositus termino ad quem non potuit esse ab æterno: sat verò est ut sit transitus potentia, & secundum rationem. Si enim Angelus ab æterno crearetur, quamvis non diceretur propriè, & in rigore mutari, ut statim dicam, improprietatem mutaretur; quoniam non ex se, sed ex alio esset per veram dependentiam à creatore: ad quod satis est ut præsupponatur prius natura non esse ipsius, & potentia Logica, ut fieret à Deo. Et quo consequens est ut creatio, quæ ratione æternitatis, in quasi principio facta supponitur, non fuerit re ipsa transitus de non esse, hoc enim non præexistit ad esse, quod semper fuit: potentia tamen fuerit transitus, quatenus est eiusdem rationis cum creatione, quæ fit in tempore, & procederet ad esse rei create à non esse eiusdem secundum se.

Obiicies dari repugnantiam in dictis: nam si ab æterno non fuit non esse rei create ab æterno, quomodo non esse illius præsupponitur prius natura, quam sit: nam, quod est prius natura aliquo, habet existentiam in aliqua duratione: quod verò nunquam omnino est ante aliud, non potest esse prius natura illo: vel ergo non esse rei create ab æterno, fuit etiam ab æterno, vel non est prius natura, quam esse illius. Non esse considerari dupliciter potest, aut absolute, secundum aliquam conditionem, vel reduplicationem: & priore modo, non potuit esse ab æterno, etiam prius natura, si res fuisset creata ab æterno: nam, quod absolute fuit in aliqua duratione, impossibile est, ut posita tali existentia non fuerit pro eadem duratione: posteriore verò modo ipsum non esse potuit in æternitate præcedere esse: non enim repugnat prædictum, quod absolute falso negatur de subiecto, negari de eodem sub reduplicatione: nam si omnis Homo existens sit albus, falso dicitur, Homo non est albus, & tamen vere dicitur Homo secundum se, vel quatenus ipse non est albus: quoniam etiam si sit actu albus, non vendicat per se quando rem ex propria ratione, & principijs essentialibus: similiter quamvis de Angelo creato in æternitate, falso dicatur Angelus non habuit esse ab æterno, verè tamen dicitur, Angelus non fuit ab æterno secundum se, & quatenus ipse: quia existentia non competit illi per se ex principijs naturæ, sed per accidens, ex arbitrio, & actione creatoris: & quoniam prius natura est, Angelum secundum se non habere esse, quam habere ex actione primæ causæ, idcirco dicitur non esse ipsius præcedere esse saltem natura, & potentia, quod

sufficit

sufficit ad rationem mutationis late sumptæ.

III.

Ex quo etiam patet potentiam passivam sumendam esse late, non solum pro ea, quæ habet coniunctam absolutam negationem formæ, vel actus, ad quem subiectum præexistens est in potentia, sed etiam pro ea, quæ consistit in aptitudine subiecti secundum propriam naturam considerati ad formam, vel actum sibi minimè debitum ex natura: quomodo se haberet res producta ab æterno; imò etiam creata in tempore: nam, cum non fuerit ante creationem potentia passiva ad ipsum esse non est aliquid reale, sed pura aptitudo, siue non repugnantia, ut sit; quæ ut docet Divus Thomas 1. parte, quæst. 9. artic. 2. denominatur extrinsece à potentia activa creatoris, in ordine ad quam creatura dicitur possibilis: Itaque nomine potentia passivæ intelligitur non solum potentia passiva Physica, qualis est in rebus naturalibus existentibus ad formas corruptibiles, & earum privationes: sed etiam potentia Logica soli potentia diuinæ subordinata ad quemvis modum entis in actu, vel negationem ipsius. Actus autem debet esse intrinsecus: quoniam extrinsecus non inducit mutationem in subiectum, cui accidit: quales sunt actus omnes potentia cognoscentis & appetentis, quatenus attingunt extrinsece sua obiecta: Nam mutatio debet inesse realiter mobili: quomodo actus vitales non insunt obiectis, sed potentijs. Ex quo provenit, ut quod videtur, intelligitur, aut amatur, non propterea mutetur. His adversari videtur, quod datur motus ad tria ultima prædicamenta, per motum enim localem acquiritur situs, locus, & vestitus: & tamen formæ illæ sunt extrinsecæ mobili: atque adeo transitus quoque ad actum extrinsecum est mutatio. Dicendum est tamen cum acquisitione harum formarum per motum localem intercedere semper novum modum intrinsecum, ratione cuius subiectum dicitur mutari: sed hac de re non est hic proprius agendi locus. Denique debet esse verus actus positivus, qui de facto per mutationem incipiat, vel desinat, idque non solum quoad aliquid connotatum, vel habitudinem rationis, sed quoad ipsam entitatem positivam actus. Nam, cum connotatum sit extrinsecum, & relatio rationis re ipsa non insit mobili, sed sit tantum obiective in intellectu, variatio ipsorum non est mutatio: qua ratione

cum iuxta diversam positionem animalis, columna dicitur dextera, vel sinistra, non intercedit mutatio ipsius, sed solius connotati, scilicet animalis, per habitudinem, ad quod columna sumit variationem denominationis penes dexterum, ac sinistrum.

Hæc communia sunt omni mutationi, siue proprie, siue improprie sumptæ. Mutatio verò proprie dicta ea est, qua fit aliquid ex præexistente subiecto: ut explicat S. Thomas lib. 2. contra Gentes cap. 17. cum Ferrar. ibid. in 1. d. 8. quæst. 3. ar. 2. & art. 3. in 1. par. quæst. 45. artic. 2. ad 2. & art. 3. in corpore cum Caietano, itaque necessario requiritur, ut semper sit aliquid substratum mutationi, quod perseverans idem aliter se habeat nunc, atque antea: eadem est sententia Alensis 2. part. quæst. 13. m. 1. Richardi in 1. dist. 8. art. 2. quæst. 1. Adami quæst. unica, Bassolis quæst. 3. artic. 1. Scoti distinct. 15. quæst. 2. §. Ideo tenendo, & aliorum: Secundum hanc acceptionem Philosophus lib. 11. Metaphys. cap. 10. dividit mutationem in tria membra: nempe in eam, quæ fit ex non subiecto in subiectum: aut ex subiecto in non subiectum: aut denique ex subiecto in subiectum. Priores duæ sunt inter terminos contradictorios. Tertia inter positivos contrarios. Prima est generatio substantialis, vel accidentalis: secunda corruptio: tertia motus: Secundum hanc acceptionem creatio, & annihilatio non sunt mutationes, ut probat S. Thomas lib. 2. contra Gentes c. 17. & Durandus in 1. distinct. 8. 1. part. distinctionis quæst. 3. numero 4. In eadem quoque acceptione formæ ipsæ per mutationem inductæ, non dicuntur mutari: quoniam non præsupponuntur sibi ipsis: & ideo dixit Philosoph. lib. 11. Metaphys. cap. 10. formas, & in univ. terminos ad quos mutationum esse immotos, & Div. Thom. in 1. distinct. 8. quæstion. 3. artic. 2. ad 3. formas non subijci mutationi, neque esse in potentia, neque eo modo mutari.

Verum attributum immutabilitatis non consistit solum in repugnantia cum mutatione proprie dicta: sed excludit omnem prorsus mutationem tam proprie, quam improprie dictam: sicut etiam è contrario propter non repugnantiam ad mutationem improprie dictam res creatæ, dicuntur etiam mutabiles: & hoc modo D. Thom. 1. par. quæst. 9. art. 2. admittit in Angelis mutabilitatem, quoad esse substantiale secundum potentiam, nempe actiuam, quæ est in altero, scilicet

IV.

S. Thom.

Ferrariens.

Caietan.

Alensis.

Richardus.

Adam.

Bassol.

Scotus.

Aristot.

S. Thom.

Durand.

S. Thom.

Durand.

S. Thom.

Aristot.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

S. Thom.

Caletan.

Alens.

Henricus.

Scotus.

Durand.

Ocham.

Gabriel.

Adamus.

Cisterciens.

Aureol.

Albertus.

Durand.

S. Thom.

S. Thom.

Deo: à quo potuerunt ex nihilo produci in esse, & de esse possunt reduci in non esse, recurrit autem ad potentiam Dei, eo quod in Angelo ad esse, vel non esse, non est potentia passiva realis Physica, sed solum Logica obediens, ut notat Caletanus ibidem, quæ verè sufficit ad mutationem: si verò Angeli sunt mutabiles, quatenus sunt in potentia obediens ad creationem, vel annihilationem: opus est villæ habeant aliquam rationem mutationis passivæ: atque ita creationem, & annihilationem inter mutationes numerant Alensis 2. part. quæstion. 13. m. 1. Henric. in summa artic. 30. quæst. 1. & 2. Scot. quodlib. quæst. 10. §. De tertio: Durand. ubi supra, Ocham. in 1. distinct. 8. quæst. 7. Gabriel. quæst. 7. Adamus quæst. unica, Cisterciens, quæst. unica, artic. 1. & rectè probat, & explicat Aureolus quæst. 2. artic. 1. dum agit contra S. Thomam: formæ item, quæ sunt termini mutationum mutabiles suo modo dicendæ sunt: nam immutabile est, quod semper eodem modo se habet, formæ verò modo existunt, modo non, quare non sunt immutabiles. Ideoque rectè notavit Albertus in 1. dist. 8. art. 18. ad 2. & in summa tractat. 4. quæst. 21. m. 2. Durand. quæstion. citata numero quinto. & Div. Thom. quæst. 1. de veritate artic. 6. in corpore, dupliciter aliquid dici mutabile, nempe subiective, & terminative, subiective mutatur propriè subiectum, quod præsupponitur actioni, & transit de vno termino in alium: terminative verò ipse terminus, qui vel acquiritur, & incipit esse, vel abijcitur, & desinit. Itaque quidquid post non esse, incipit esse, vel post esse incipit non esse mutabile est: imò verò quidquid fit, aut accipit esse ab alio cum dependentia, & causalitate, siue incipiat, siue non: mutabile est. Nam principium mutabilitatis est potentialitas; ut docet Divus Thomas 1. p. quæst. 9. artic. 1. & in 2. dist. 7. quæst. 1. artic. 1. quidquid verò producitur virtute potentie activæ, opus est, ut sit ex alio, & non ex se: & proinde habeat potentiam passivam, ut fiat, saltem Logicam: nam omnipotentie activæ respondet aliqua passiva saltem Logica, & tunc factio prout responderet potentie activæ, ut actus ipsius, erit mutatio activæ: prout verò est actus, ad quem est potentia passiva, erit mutatio passiva.

VI.

Enunciatis colligitur triplex genus mutationis: prima est maxime propria; secunda minus propria; tertia maxime im-

propria. Prima supponit subiectum existens sub termino à quo, & transfert illud ad terminum ad quem: qualis est alteratio: Secunda non supponit præexistentiam subiecti sub termino à quo, & permanentiam eiusdem sub termino ad quem, sed solum præexistentiam termini à quo sine subiecto, vel etiam præexistentiam subiecti, quod tamen non manet sub termino ad quem, ut res habet in creatione temporaria, & annihilatione: nam in illa solum præcedit negatio nature creatæ, quæ est terminus à quo absque subiecto: in annihilatione verò præcedit res, quæ annihilatur, & forma totius, quæ est terminus à quo annihilationis: sub termino vero ad quem non manet subiectum, quia desinit esse: & priorè quidem appellat Alens. 2. p. qu. 13. m. 1. mutationem de subiecto in subiectum, quia uterque terminus est positivus: Posteriores verò quoad prius membrum de non subiecto in subiectum, quia re ipsa non præexistit subiectum, sed eius negatio, quæ est terminus à quo: quod ad posterius verò membrum de subiecto in non subiectum, quia præexistit res, quæ est terminus à quo desinit terminare ad non esse ipsius: Tertia denique nec præsupponit subiectum prius tempore existens, nec actualem negationem termini ad quæ, sed solum potentialè, qualis esset omnis passio, quæ ab æterno coeque esset suo subiecto: ut creatio Angeli, vel intellectio eiusdem, si crearetur actu intelligens. In hac verò mutatione nequit dari transitus de subiecto in non subiectum, vel de subiecto in subiectum: nam, si quid ponatur fuisse ab æterno, non potest non fuisse: & consequenter facta illa hypothesis non potuit præexistere terminus à quo mutationis: non item intervenit transitus de non subiecto actuali in subiectum, sequitur enim eadem repugnantia: sed solum de non subiecto potentiali in subiectum actuale: hoc est de potentialitate propria, siue de negatione essendi ex se ad actum essendi ab alio, quæ duo nihil coherent: simul enim creatura non est ex se, & est ex potentia creatantis. At verò in mutationibus secundi generis non est transitus de forma positiva in formam positivam contrariam: quando enim non supponitur aliquid commune utriusque extremo, nequit esse transitus de contrario in contrarium: in priore reperiuntur omnes illi tres modi traditi ab Aristotele loco citato Aristot. Metaphys.

Hæc varietas mutationum nascitur ex modo præsupponendi terminum à quo, & sub-

VII.

& subiectum. Alia nascitur ex varietate materiali termini ad quem, ratione cuius sumi potest ex Diuo Bonaventura in 1. distinct. 8. 1. par. dist. ar. 2. quæst. 2. triplex acceptio mutabilitatis, quamvis ipse de immutabilitate loquatur, nempe vertibilitas, corruptibilitas, & variabilitas. Prima est mutatio substantiæ secundum totum. Secunda secundum partem: tertia secundum accidentia: terminus enim mutationis interdum est substantia, vel negatio ipsius, interdum accidens, & eius negatio. Penes substantiam duplex modus mutationis reperitur: nempe vel in totum, vel in partem. Mutatio substantialis in totum est, quando ipsa forma totius est primarius terminus actionis, nulla parte manente eadem: formam totius appello naturam eius, quod fit abstracte sumptum: verbi gratia humanitatem: Nam, licet forma physica dicatur forma totius, quatenus distinguitur à formis partium integrantium, non dicitur tamen hoc modo forma totius: quoniam non immediate informat ipsum totum, sed partem, nempe materiam primam. Mutatio in partem est quando terminus immediatus est immediata forma partis non totius, & pars aliqua substantiæ manet eadem. Mutatio substantialis in totum, diuitur etiam tripliciter ab Scoto quodlib. q. 10. §. De tertio principali, nempe à non subiecto in subiectum totale qualis est creatio; à subiecto totali, in non subiectum totale, qualis est annihilatio. Denique à subiecto totali in subiectum totale, ut conuersio totalis vnius positiui in aliud. Mutatio verò in partem duplex est; Altera habet pro termino formam physicam totius, vel eius priuationem manente eadem materia: Et hæc est generatio vel corruptio substantialis, altera habet pro termino formam partis, ut quando in nutritione, & partiali corruptione dilabuntur, vel accrescunt partes carnis, ossium, & similibus, mutatio secundum accidens diuiditur pro varietate accidentium penes quæ fit variatio: quomodo diuiditur in motum localem, augmentationem, & alterationem siue propriam, siue impropiam dictam: sed hæc fufius persequi non est Theologi, supponenda tamen erant hæc summa capita, ut deinde à sufficiente enumeratione colligatur Deum esse totius mutationis exper-tem.

Neceffitas, & immutabilitas distinguuntur formaliter.

CAPVT II.

TAmetsi omnia attributa diuina sint eadem prorsus essentia, idque maxime conueniat ijs, quæ vel concipiuntur, ut modi illius, vel ut priuationes imperfectionum, quæ non cadunt in Deum, tamen ut à nobis concipiuntur, possunt intelligi sub diuersis rationibus formalibus mutuo præcis. Et hac ratione immutabilitas differt ab vnitatem, simplicitate, & similibus alijs attributis. Vtrum verò differat à necessitate, ratione cuius Deus dicitur ipsum necesse esse, dubitant aliqui Theologi. Partem affirmantem sequitur Scotus in 1. distinct. trigesima nona, §. *Ad argumenta quartæ questionis*. Fundamentum est, quoniam necessitas non stat vlllo modo cum contingentia: immutabilitas verò maxime: quæ differunt formaliter. Prior pars antecedentis per se patet, necessitas enim, & contingentia sunt immediate opposita. Posterior verò probatur, quoniam actus liberi voluntatis diuinæ ut electio, & prædestinatio Sanctorum non sunt necessarij, sed contingentes: & nihilominus sunt immutabiles: seu potius Deus immutabiliter eligit, ac prædestinat. Secundò, in eodem instanti, quo aliquis contingenter sedet, immutabiliter sedet: ergò immutabilitas non repugnat cum contingentia. Antecedens patet, quoniam voluntas in eo ipso instanti libere causat sessionem: ergò contingenter: cum verò sessio est, impossibile est ut non sit, quia repugnat simul esse, & non esse: ergò immutabiliter est. Tertio, immutabilitas præcisè negat potentiam ad transitum de vno termino in alium: necessitas verò dicit determinationem essendi sub vno ex illis: hæc verò duo differunt formaliter: nam repugnat, ut voluntas diuina desinat velle, quod semel voluit, & consequenter ut fiat de volente non volens; & tamen ex se ipsa non est intrinsece determinata ad volendum: ergò immutabilitas, & necessitas differunt formaliter.

Contra verò Aureolus in 1. distinct. 8. quæst. 2. artic. 1. & distinct. 39. quæst. vnicæ, artic. 1. proposit. 3. respondet negatiue.